

Loviisan kaupungin kotihoidon palvelujen myöntämisperusteet ja sisältö

Sisältö

Kotihoidon palvelut	3
1 Arviointi ja palveluohjaus	4
2. Palvelujen järjestäminen	6
3. Kotona asumista tukevat hoivapalvelut	7
3.1 Tilapäinen kotihoito	7
3.2 Säännöllinen kotihoito	7
3.3 Yöhoito	7
3.4 Henkilökohtainen hoivatyö	8
3.5 Henkilökohtainen hoitotyö	9
4. Tukipalvelut	10
4.1 Ateriapalvelut	10
4.2 Turvapalvelut	10
4.3 Kauppa- ja asiointipalvelu	10
4.4 Kylvetyspalvelut	11
4.5 Ulkoilu- ja saattoapu	11
5. Palveluseteli	11
6. Palvelujen keskeyttäminen tai lopettaminen	12
7. Työsuojelliset vaatimukset kotihoidossa	13

Kotihoidon palvelut

Kotipalveluja annetaan sosiaalihuoltolain (1.4.2015) 20§ mukaisesti alentuneen toimintakyvyn, rasittuneisuuden, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella niille, jotka tarvitsevat apua suoriutuakseen 20 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä ja toiminnoista.

Kotipalveluilla tarkoitetaan asumiseen, henkilökohtaiseen hoivaan ja huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon sekä muuhun tavanomaiseen ja totunnaiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista.

Kotihoidon palvelujen avulla turvataan omassa kodissaan asuvien asiakkaiden tarvitsemat yksilölliset hoito-, hoiva- ja huolenpitopalvelut.

Kotihoidon palvelukokonaisuuden muodostavat kotipalvelu, kotisairaanhoido ja kotihoidon tukipalvelut. Kotihoidon tarkoituksena on tukea asiakkaan toimintakykyä ja elämänhallintaa siten, että hän voi asua turvallisesti kotona. Kotihoito, hoiva ja huolenpito kohdentuvat ensisijaisesti paljon hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville ikäihmisille ja pitkäaikaissairaille. Kotihoidon palvelut ovat saatavilla molemmilla kotimaisilla kielillä.

Ohjeistuksen tarkoituksena on määritellä kotihoidon asiakkuus ja kohdentaa palvelut niitä tarvitseville kuntalaisille. Kotihoidon toimintaperiaatteena on antaa hyvää ja turvallista hoivaa, hoitoa ja palvelua asiakkailleen. Hoito toteutetaan kuntouttavalla työotteella siten, että asiakkaan omaa toimintakykyä ylläpidetään ja asiakasta ohjataan selviytymään mahdollisimman omatoimisesti päivän askareista ja hoitotoimenpiteistä. Omaisia ja lähipiiriä tuetaan osallistumaan hoitoon ja huolenpitoon.

1 Arviointi ja palveluohjaus

Arvioinnin ja palveluohjauksen kohderyhmänä ovat kaikki, jotka tarvitsevat tietoa ja tukea kotona asumiseen. Toiminnan tarkoituksena on edistää asiakkaiden päivittäistä hyvinvointia neuvomalla ja suunnittelemalla asiakkaan kanssa sopivia palvelukokonaisuuksia.

Alustava arviointi voidaan tehdä puhelimitse ja sen perusteella tehdään päätös toimintakyvyn ja palvelutarpeen kartoituskäynnistä. Uuden asiakkaan palvelutarpeen selvittämisen tekee palveluohjaaja tai kotiutuskoordinaattori. Palvelun tarvetta selvitetään yhteistyössä asiakkaan ja hänen omaistensa kanssa. Arviointikäynnillä arvioidaan asiakkaan toimintakykyä ja sosiaalisia verkostoja sekä selvitetään mahdollisten erilaisten tukien ja apuvälineiden tarvetta.

Asiakkaan palvelukokonaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon myös yksityiset palveluntuottajat, vapaaehtoistyö, palveluseteli sekä lähipiirin osallistumismahdollisuudet. Palvelutarpeenarvio tehdään seitsemän (7) arkipäivän kuluessa asiakkaan tai omaisten yhteydenotosta. Mikäli kriteerit täyttyvät, sovitaan hoidon aloituksen ajankohta yhdessä asiakkaan tai omaisten kanssa.

Palvelutarpeiden selvittämisen yhteydessä arvioidaan iäkkään henkilön toimintakykyä monipuolisesti ja käytetään luotettavia arviointivälineitä. Toimintakykyä arvioitaessa selvitetään, miltä osin iäkäs henkilö pystyy suoriutumaan tavanomaisista elämän toiminnoista asuin- ja toimintaympäristössään, ja missä asioissa hän tarvitsee tukea ja apua. Arvioinnissa otetaan huomioon henkilön fyysinen, kognitiivinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky sekä ympäristön esteettömyyteen, asumisen turvallisuuteen ja lähipalvelujen saatavuuteen liittyvät tekijät.

Palvelut toteutetaan niin, että ne tukevat iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta. Toimintakyvyn ylläpitämiseksi huomiota kiinnitetään erityisesti kuntoutumista edistäviin ja kotiin annettaviin palveluihin.

Arviointikäynnillä selvitetään esimerkiksi:

- ❖ Kotona selviytyminen huomioiden asiakkaan fyysinen ja psyykinen toimintakyky sekä sosiaalinen verkosto
- ❖ Kotiympäristö ja asuinolosuhteet

- ❖ Voimavarat
- ❖ Muistihäiriöiden varhainen toteaminen ja tutkimuksiin ohjaaminen
- ❖ Omaisten mahdollisuus hoivaan/hoitoon osallistumisessa
- ❖ Avun tarve ja yhteinen suunnitelma toimintakykyä ylläpitävistä palveluista
- ❖ Apuvälineiden sekä kodin muutostöiden tarve
- ❖ Taloudellisten tukien tarve sekä ohjaus ja apu niiden hakemiseen
- ❖ Asiakkaan palvelun ja hoidon tarvetta

Arvio tehdään mm. erilaisia mittareita käyttäen. Palveluohjaaja arvioi RAVA-mittarin avulla palvelun ja hoidon tarvetta. Muita kotihoidon käyttämiä mittareita ovat MMSE ja Audit-C Mittareiden avulla saadaan objektiivinen kuva asiakkaan tilanteesta.

Toimintakyvyn ja palvelutarpeen arvioinnin mittarit ovat seuraavat:

- ❖ RAVA indeksi yli 2 => toimintakyky todistettavasti alentunut.
Indeksien viitearvot: 1.29–1.49 satunnainen avun tarve
1.50–1.99 tuettu hoito
2-2.49 valvottu hoito
2.50–2.99 valvottu hoito
3–3.49 tehostettu hoito
3.50–4.03 täysin autettava
- ❖ MMSE viitearvot: 30-24p. normaali tai lievästi heikentynyt kognitiivinen toimintakyky
23–18 p. lievä muistisairaus
17–12 p. keskivaikea muistisairaus
11–0 p. vaikea muistisairaus

MMSE alle 24 tuloksella jatkotoimenpiteet / tarkennetaan palvelu- ja hoitosuunnitelma, huomioidaan mahdollinen erityistarve palveluihin.

Toimintakyvyn ja palvelutarpeen arvioinnin jälkeen tehdään palvelupäätös.

2. Palvelujen järjestäminen

- ❖ Jos asiakkaan avuntarve täyttää kotihoidon myöntämisperusteet, kirjataan asiakas kotihoidon piiriin tilapäiseksi asiakkaaksi kahden viikon ajaksi, jonka jälkeen asiakkaan tilanne ja avuntarve arvioidaan uudelleen. Palvelusta tehdään viranhaltijapäätös. Asiakkaalta pyydetään allekirjoitus palvelu- ja hoitosuunnitelmaan ensimmäisillä kotikäynneillä.
- ❖ Palvelukokonaisuus voi sisältää muitakin kuin kaupungin järjestämistä kautta tulevia palveluja esim. yksityisiä palveluja, jotka täydentävät asiakkaan palvelukokonaisuutta.
- ❖ Hoitosuunnitelma ja hoitokertomus (Hosu-Hoke) tehdään yhdessä asiakkaan, omaisen ja häntä hoitavien tahojen kanssa. Yksilöllisessä palvelu- ja hoitosuunnitelmassa määritellään hoidon tarve, tavoitteet, toteutuminen ja arviointi. Asiakkaalle nimetään vastuu- ja omahoitaja. Hosu-Hoke tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolme kertaa vuodessa. Palveluja voidaan toimintakyvyn muutosten perusteella lisätä, vähentää tai lopettaa kokonaan.
- ❖ Asiakkaan ja kotihoidon henkilökunnan tulee noudattaa yhdessä tehtyä palvelu- ja hoitosuunnitelmaa. Näkemyserotilanteissa asiakkaan ja omaisten kanssa pidetään hoitoneuvottelu. Asiakkaalle tehdään hoivan tarpeen arvioinnin perusteella myönteinen tai kielteinen viranhaltijapäätös haetuista palveluista. Asiakkaalla on päätöksestä oikaisuvaatimusoikeus.
- ❖ Palvelu- ja hoitosuunnitelma sekä bruttokuukausitulot, määrittävät säännöllisessä kotihoidossa asiakasmaksun suuruuden. Asiakasmaksupäätös tehdään kahden viikon kuluessa, siitä kun palvelu- ja hoitosuunnitelma on tehty. Tulotiedot tarkistetaan vuosittain. Jos tuloissa tapahtuu muutoksia, asiakkaan tai hänen edustajansa tulee ilmoittaa siitä palveluvastaavalle. Tilapäisestä kotihoidosta peritään kertakäyntimaksu. Palveluohjaus on maksutonta. Perusturvalautakunta vahvistaa asiakasmaksut kerran vuodessa.

3. Kotona asumista tukevat hoivapalvelut

Kotihoidon tehtävänä on ohjata ja rohkaista asiakasta omien voimavarojen löytämiseen ja käyttämiseen. Asiakasta kannustetaan toteuttamaan kotijumppaohjelmaa, jonka avulla lisätään lihasvoimaa ja tasapainoa.

Fyysisen toimintakyvyn lisäksi kuntoutuminen nähdään kokonaisuutena, jossa huomioidaan myös psyykkiset ja sosiaaliset tarpeet. Asiakkaiden osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta tuetaan ohjaamalla heitä toimintaan, missä ikäihmiset voivat tavata toisiaan.

3.1 Tilapäinen kotihoito

Tilapäistä kotihoitoa tarvitsevien asiakkaiden palvelujen tarve on harvemmin kuin kerran viikossa ja/tai pääsääntöisesti jatkuu alle kuukauden. Kotihoito tekee tilapäiskäynnin esimerkiksi tapauksessa, joissa asiakkaan tarvitseman hoitoon (esim. laboratoriokoe, ompeleitten poisto) pääsy edellyttää sairaankuljetuksen käyttöä tai asiakkaan on vaikea päästä palvelujen piiriin saattajan auttamanakin.

3.2 Säännöllinen kotihoito

Säännöllisen kotihoidon asiakkaat ovat pitkäaikaista hoitoa, hoivaa ja huolenpitoa tarvitsevia henkilöitä. Asiakkaiden toimintakyky on alentunut siten, että he eivät selviydy itsenäisesti päivittäisistä toiminnoista. Palvelun tavoitteena on ylläpitää ja edistää asiakkaiden päivittäistä toimintakykyä, selviytymistä sekä tukea kotona asumista mahdollisimman pitkään. Asiakkaalle laaditaan palvelu- ja hoitosuunnitelma.

Mikäli Rava- arvo on alle 1,5 ei asiakkaalle anneta säännöllistä kotihoitoa, kun aivan poikkeustapauksessa.

3.3 Yöhoito

Yöhoitoon otetaan asiakas, jonka kotona selviytyminen edellyttää kotikäyntiä yöaikaan. Yöhoito on aina määräaikaista. Yöhoidon henkilökunta auttaa asiakasta perus- ja sairaanhoidollisissa tehtävissä ja vastaa turvapuhelinten hälytyksiin.

3.4 Henkilökohtainen hoivatyö

Henkilökohtainen hygienia

Asiakkaan henkilökohtaisen hygienian hoitoon kuuluu suihkussa avustaminen kerran viikossa. Lisäksi avustetaan päivittäisissä pesuissa tarpeen mukaan. Henkilökohtaisen hygienian hoitoon kuuluu myös hampaiden ja proteesien pesu, ihon perusrasvaus, parranajo, kynsienleikkaus ja kuulolaitteen puhdistaminen jne.

Kuntoutus

Palvelu- ja hoitosuunnitelman mukainen fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen kuntoutus tehdään asiakkaan omia voimavaroja hyödyntämällä. Työntekijät toteuttavat toimintakykyä edistävää työtettä. Jokaiselle asiakkaalle laaditaan henkilökohtainen liikuntasuunnitelma.

Ravitsemus

Asiakasta neuvotaan syömään terveellisesti ja monipuolisesti. Mikäli asiakas ei itse pysty valmistamaan aterioita, tilataan hänelle ateriapalvelu ja/ tai hankitaan valmisaterioita. Käyntien yhteydessä kotihoito huolehtii tarvittaessa aamu-, väli- ja iltapalan valmistamisesta. Lisäksi huolehditaan riittävän nesteen saannista sekä aterioiden lämmittämisestä. Erityistä huomiota ravitsemukseen kiinnitetään muistiongelmallisilla, yli- ja alipainoisilla, haavahoitoasiakkailta sekä pitkän laitoshoidon jälkeen kotiutuville asiakkailta.

Kodin siisteydestä huolehtiminen ja vaatehuolto

Asiakasta ohjataan osallistumaan kodinhoidollisiin tehtäviin omien voimavarojensa mukaan. Kodinhoidollisista tehtävistä sovitaan palvelu- ja hoitosuunnitelmassa. Kotihoito huolehtii käyntien yhteydessä tarvittaessa päivittäissiivouksesta kuten keittiön tasojen pyyhintä, roskien vienti sekä wc:n ja virtsa-astioiden puhdistus. Perusteellisemmat siivoukset tulee järjestää omaisen avulla tai yksityisen palveluntuottajan palveluna. Asiakas maksaa itse näiden kustannukset.

Asiakkaan pyykit pestään omassa tai taloyhtiön pesukoneessa. Tarvittaessa käytetään pesula-/pyykkipalveluja, jotka ovat maksullisia. Mattojen, verhojen sekä pöytäliinojen pesut ohjataan omaisille tai yksityisille palveluntuottajille. Vuodevaatteet vaihdetaan tarpeen mukaan.

3.5 Henkilökohtainen hoitotyö

Sairaan- ja terveydenhoito

Sairaanhoidollisia palveluja annetaan kotiin niille asiakkaille, jotka eivät terveydentilansa takia pysty itse hakeutumaan omalle terveysasemalle. Asiakkaan terveydentilaa seurataan, oireita tarkkaillaan ja tarvittaessa otetaan yhteys hoitavaan lääkäriin.

Kotisairaanhoito voi kotikäynnin yhteydessä ottaa esim. verikokeita ja tehdä tarpeellisia tutkimuksia ja hoitotoimenpiteitä. Yhteydenotot lääkäriin tehdään asiakkaan oman tiimin sairaanhoitajan kautta joka myös toimii asiakkaan vastuuhoidtajana.

Lääkehoito

Säännöllisen kotihoidon asiakkaiden lääkkeenjako suoritetaan kotihoidon toimesta. Lääkkeet jaetaan annosjakelurasiaan kotona ja vain eritystilanteissa toimistolla. Kotihoidon henkilökunta toimittaa toimistolla jaetut lääkkeet asiakkaalle. Kotihoito avustaa lääkkeen antamisessa ja toteuttaa lääkehoitoa lääkärin ohjeiden mukaan.

Saattohoito

Saattohoito järjestetään kotona asiakkaan niin toivoessa. Saattohoitoon kuuluu asiakkaan ja perheen tukeminen. Saattohoitoon kuuluu tärkeänä osana riittävä kivunlievitys sekä oireenmukainen hoito. Kotihoidon lääkäri ja muu henkilökunta osallistuvat saattohoitoasiakkaan hoitoon.

4. Tukipalvelut

Tukipalvelujen avulla tuetaan päivittäistä selviytymistä kotona. Tukipalveluja ovat mm. ateria-, kuljetus-, pyykki-, kauppaa-, kylvytys ja turvapuhelinpalvelut. Kotihoito tuottaa osan palveluista itse tai auttaa niiden järjestämisessä.

4.1 Ateriapalvelut

Ateriapalvelu on tarkoitettu henkilöille, joilla on alentunut liikuntakyky tai / ja jotka eivät kykene käymään kodin ulkopuolella esim. palvelukeskuksissa ruokailemassa tai eivät pysty huolehtimaan päivittäisen ruuan valmistamisesta/ lämmittämisestä. Palvelunohjauksen yhteydessä arvioidaan ateriapalvelun tarve.

4.2 Turvapalvelut

Turvapalvelu tarkoittaa turvapuhelinta ja turvarannekettä, jolla asiakas voi omassa kodissaan hälyttää apua, mikäli hän tarvitsee apua terveydentilastaan johtuen.

Turvapalvelu voidaan myöntää jos

- ❖ asiakkaalla on epävaka terveydentila, kaatumisia tai sen uhkaa
- ❖ asiakas on turvaton ja sosiaalinen verkosto puuttuu
- ❖ asiakkaalla on todettu terveydellinen syy, joka vaatii nopeasti saatavaa apua

4.3 Kauppa- ja asiointipalvelu

Kauppa-asiointit järjestetään tarvittaessa kauppapalveluna. Hoitohenkilökunta laatii yhdessä asiakkaan kanssa kauppalistat, jotka toimitetaan kauppaan. Kotihoito noutaa kauppakassit kaupasta kerran viikossa ja kuljettaa kassit kotiin ja järjestää tarvittaessa tuotteet omille paikoilleen. Jos asiakas haluaa erityistuotteita, niiden hankkimisesta huolehtivat omaiset tai muu lähipiiri.

Pankki- ym. asiointit hoitaa ensisijaisesti asiakas, hänen omaisensa tai edunvalvojansa. Tarvittaessa asiakkaille haetaan edunvalvoja.

4.4 Kylvetyspalvelut

Asiakkaan henkilökohtaisen hygienian hoitoon kuuluu suihkussa avustaminen kerran viikossa. Lisäksi avustetaan päivittäisissä pesuissa tarpeen mukaan. Henkilöille, joilla ei ole peseytymismahdollisuutta kotona, järjestetään kylvetyspalvelua, johon sisältyy kuljetus.

Kodin ulkopuolinen saunapalvelu on tarkoitettu niille kotihoidon asiakkaille, joilla ei ole suihku- tai peseytymismahdollisuutta kotona.

4.5 Ulkoilu- ja saattoapu

Asiakkaiden kanssa ulkoillaan, mikäli se hoitokäynnin yhteydessä on mahdollista. Kotihoito neuvoo ja auttaa ulkoiluystävän hankkimisessa. Saattoapu järjestetään ensisijaisesti omaisten, lähipiirin tai vapaaehtoistyön turvin.

5. Palveluseteli

Palveluseteli on yksi vaihtoehto tilapäisen ja säännöllisen kotihoidon ja tukipalvelujen järjestämisessä. Setelin myöntäminen perustuu palvelutarpeen arviointiin. Palvelusetelillä asiakas voi itse valita mistä kunnan hyväksymästä yksityisestä kotipalveluyrityksestä hän avun tilaa. Palvelusetelillä kaupunki maksaa osan palvelusta. Palvelusetelin arvo määräytyy asiakkaan ja hänen puolisonsa tulojen perusteella. Setelin arvon ja palvelutuntihinnan välisen erotuksen asiakas maksaa itse.

6. Palvelujen keskeyttäminen tai lopettaminen

Asiakkaan palveluntarvetta seurataan säännöllisesti palvelu- ja hoitosuunnitelmassa sovitun aikataulun mukaisesti, tai tarvittaessa. Palvelu- ja hoitosuunnitelma pidetään tarpeen mukaisena ja mikäli arvioinnin yhteydessä todetaan, ettei asiakas tarvitse jotain palvelua voidaan se lopettaa.

Palvelujen lopettaminen käsitellään SAS-työryhmässä. Kotihoidosta vastaava tekee viranhaltijapäätöksen palvelujen lopettamisesta. Asiakas voi halutessaan tehdä päätöksestä oikaisuvaatimuksen perusturvautakunnalle. Ennen palvelujen lopettamista asiakasta tai hänen laillista edustajaansa on kuultava ja annettava ohjausta siitä, mistä asiakas voi halutessaan saada tarvitsemiaan palveluja.

Kotihoidon palvelut eivät ole mahdollisia silloin, kun

- ❖ asiakas pystyy itse tai omaisen avulla hakemaan palvelut kodin ulkopuolelta, esim. avoterveydenhuollosta
- ❖ kotihoidon käynnit eivät riitä vastaamaan asiakkaan palvelutarpeeseen (asiakas ei pärjää omatoimisesti tai omaisen avulla kotihoidon käyntien välillä)
- ❖ asiakas ei halua tai toistuvasti ei ota vastaan palvelua
- ❖ asiakas ei anna lupaa tietojensa katseluun ja/tai kirjaamiseen asiakastietojärjestelmään
- ❖ asiakkaan aggressiivista käyttäytymistä ei saada hallintaan tai hän ei suostu yhteistyöhön, vaikka ymmärtäisi yhteistyön merkityksen oman hoitonsa kannalta
- ❖ kotihoidon työntekijöiden koskemattomuutta ei voida turvata
- ❖ päihteiden vaikutuksen alaisena olevan asiakkaan yleistila tarkistetaan ja suunnitellut hoitotoimenpiteet toteutetaan vasta asiakkaan selvittyä
- ❖ asiakkaan avuntarve pelkästään kodinhoidollinen (esim. siivous).

7. Työsuojelulliset vaatimukset kotihoidossa

Työturvallisuuslaki (738/2002) määrittelee työnantajan vastuun työolojen turvallisuudesta ja terveellisyydestä. Työnantajan on huolehdittava siitä, että työntekijä ei joudu toisen kodissa alttiiksi tapaturmavaaroille, työympäristön altisteille tai haitalliselle kuormitukselle.

- ❖ Voimakkaasti päihteiden vaikutuksen alaisena olevan asiakkaan yleistila tarkistetaan ja suunnitellut hoitotoimenpiteet toteutetaan asiakkaan selvittyä.
- ❖ Uhkaavasti käyttäytyvä asiakkaan vieras/omainen pyydetään poistumaan paikalta kunnes hoitaja on toteuttanut asiakkaan hoitotoimenpiteet.
- ❖ Hoitajan läsnä ollessa asiakas ei saa tupakoida.
- ❖ Apuvälineitä käytetään aina, kun se on mahdollista turvaamaan sekä työntekijöiden että asiakkaiden turvallisuus.
- ❖ Kotihoitoon ei voida ottaa asiakasta, jonka aggressiivista käyttäytymistä ei saada hallintaan.